Przedmowa

Gdy dziesięć lat temu przygotowywałem się do napisania monografii na temat tożsamości narodowej Macedończyków, nie spodziewałem się, że temat odrębności narodów w Europie stanie się tak aktualny w kontekście pierwszej pełnowymiarowej wojny na kontynencie europejskim po II wojnie światowej, czyli w kontekście ataku Rosji na Ukrainę w 2022 roku. Prowadząc pierwsze badania naukowe na temat tożsamości narodowej Macedończyków w 2016 roku, nie mogłem przewidzieć, że problem kwestionowania tożsamości narodów europejskich stanie się jednym z czynników, który doprowadzi do tak poważnych konsekwencji.

W książce omawiam problem tożsamości narodowej, a także zagadnienie kwestionowania odrębnej tożsamości narodowej w procesie integracji europejskiej na przykładzie narodu z południa Europy. Opisuję proces blokowania akcesji do Unii Europejskiej jednego z państw Europy z powodu podważania prawa do posiadania przez określony naród odrębnej nazwy własnego państwa, odrębnej historii czy własnego języka. Opisuję przypadek Macedończyków. Jednak wydarzenia ostatnich lat pokazały, że negowanie tożsamości innych narodów może prowadzić do długotrwałej wojny, wielkich zniszczeń, wysiedleń i cierpień wielu milionów ludzi.

Artykuł 2 Traktatu o Unii Europejskiej głosi, że

> Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn[1].

Jednocześnie artykuł 49 tego aktu wskazuje, że: „Każde państwo europejskie, które szanuje wartości, o których mowa w artykule 2, i zobowiązuje się je wspierać,

[1] *Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana)*, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0018.01/DOC_2&format=PDF (20.10.2020).

może złożyć wniosek o członkostwo w Unii"[2]. Niestety w przypadku Macedończyków dotychczas nie uwzględniono zasad opisanych w artykule 2 Traktatu o Unii Europejskiej. Państwa członkowskie nie potraktowały w sposób właściwy zasad zapisanych w tym dokumencie. Jak doniosłe i niebezpieczne konsekwencje może mieć taka postawa, świadczą wydarzenia za naszą wschodnią granicą, gdzie zakwestionowanie odrębności narodowej jednego z naszych wschodnich sąsiadów wybrzmiało na dzień przed inwazją Rosji na Ukrainę.

O prawach i wartościach opisanych w artykule 2 Traktatu o Unii Europejskiej, a także o prawie do posiadania własnej tożsamości narodowej jest ta książka. My Polacy, boleśnie doświadczeni przez okupantów, powinniśmy uważnie śledzić wydarzenia w Europie, także Europie Południowo-Wschodniej.

* * *

Chciałbym podziękować mojej rodzinie za cierpliwość i wsparcie. Odrębne podziękowania należą się moim promotorom, prof. Jackowi Wojnickiemu i dr. hab. Marko Babiciowi, którzy służyli mi radami i pomocą. Mogę w tym miejscu powiedzieć, że udało nam się stworzyć swoisty Bałkański Dream Team. Ponadto pragnę podziękować władzom Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego za wsparcie finansowe moich badań naukowych w Macedonii w latach 2016–2018, a także prorektorowi Uniwersytetu Warszawskiego prof. Zygmuntowi Lalakowi za wsparcie wydania niniejszej publikacji.

[2] Ibidem.